

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22. 12. 2014 r.

V.7011.24.2014.EO

**Pan
Bartosz Arłukowicz**

Minister Zdrowia

In memoriamy Serwie Ministrze

Rzecznik Praw Obywatelskich z dużym zadowoleniem przyjął wprowadzoną w ubiegłym roku możliwość uzyskania przez pacjentów informacji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o udzielonych świadczeniach za pośrednictwem Zintegrowanego Informatora Pacjenta. Funkcjonowanie tego systemu teleinformatycznego niewątpliwie przyczynia się pełniejszej realizacji prawa pacjenta do informacji. Na kanwie wpływających do Biura Rzecznika skarg, dostrzegł on jednakże w działaniu systemu istotne problemy.

I. Zgodnie z § 5 ust. 1-4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu, trybu i terminów występowania do Narodowego Funduszu Zdrowia oraz udostępniania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeniobiorcy informacji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o udzielonych mu świadczeniach (Dz. U. z 2012 r., poz. 1505), zwanego dalej „rozporządzeniem”, warunkiem udostępnienia informacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest uprzednie wystąpienie przez świadczeniobiorcę z wnioskiem o wydanie danych dostępowych w postaci nazwy użytkownika i hasła do systemu.

Istnieje jednak grupa osób, które z takim wnioskiem wystąpić nie mogą samodzielnie, czy to ze względu na brak możliwości samodzielnego złożenia skutecznego oświadczenia woli (ubezwłasnowolnieni), czy z powodu fizycznych uwarunkowań uniemożliwiających np. własnoręczne podpisanie wniosku, czy udanie

się do siedziby oddziału Funduszu po dane dostępne (osoby z niepełnosprawnościami, obłożnie chorzy). Ta grupa osób, by uzyskać dostęp do ZIP zmuszona jest do skorzystania z pomocy przedstawiciela (ustawowego, pełnomocnika).

Napływające do Rzecznika skargi wskazują jednak na to, iż Narodowy Fundusz Zdrowia konsekwentnie odmawia pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym świadczeniobiorców udostępnienia danych dostępowych do ZIP, przez co ta grupa świadczeniobiorców pozbawiona jest możliwości uzyskania informacji o objęciu ubezpieczeniem i udzielanych świadczeniach.

Praktyka ta jest w ocenie Rzecznika niezgodna z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), jak również z przepisami rozporządzenia, albowiem **żaden z tych aktów prawnych nie wyłącza możliwości udostępnienia informacji świadczeniobiorcy działającemu przez przedstawiciela.**

Za możliwością uzyskania informacji o ubezpieczeniu zdrowotnym i udzielanych świadczeniach przemawiają w szczególności poglądy doktryny¹. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych także wskazuje na taką możliwość². Również Pan Minister zwracał Prezesowi Narodowego Funduszu Zdrowia uwagę na konieczność zapewnienia dostępu do ZIP świadczeniobiorcom działającym za pośrednictwem przedstawicieli³.

Argumenty te nie spowodowały jednak zmiany stanowiska Narodowego Funduszu Zdrowia. W jednej ze skarg, złożonej przez córkę, będącą jednocześnie opiekunką prawną ubezwłasnowolnionego ojca, wpłynęło stanowisko dyrektora wojewódzkiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, z którego wynika, że rozwiązania techniczne umożliwiające przekazywanie danych dostępowych osobom ustanowionym opiekunami prawnymi na podstawie przepisów Tytułu III ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.) lub udzielonych pełnomocnictw zostaną **ewentualnie** wdrożone w kolejnym etapie prac nad systemem ZIP po uzyskaniu pozytywnej opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

---

¹ por. „Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Komentarz.” Krzysztof Baka, Grzegorz Machulak, Agnieszka Pietraszewska-Macheta, Andrzej Sidorko, wydanie I, ABC 2010

² por. pismo z 10 października 2013 r., znak: DOLiS-072-22/13/AFS/66424

³ por. pismo z 14 listopada 2013 r., znak: MZ-UZ-AK-400-32327-2/MM/13

Tym samym Narodowy Fundusz Zdrowia przenosi na świadczeniobiorców odpowiedzialność i skutki braku określonych funkcjonalności w systemie teleinformatycznym, którego jest dysponentem. Podkreślić należy, że kwestie techniczne dotyczące funkcjonowania systemu, w tym sposób zabezpieczenia danych medycznych pacjentów obciążają Narodowy Fundusz Zdrowia i wszelkie braki w tym zakresie nie mogą uzasadniać odmowy wydania danych dostępowych do systemu świadczeniobiorcom.

Prawo świadczeniobiorcy do informacji, o których mowa w art. 192 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, realizowane za pośrednictwem ZIP, jest przez Narodowy Fundusz Zdrowia łamane, w sytuacji gdy Fundusz odmawia opiekunom prawnym osób ubezwłasnowolnionych i należycie umocowanym pełnomocnikom innych świadczeniobiorców wydania danych dostępowych do ZIP.

II. Do zastrzeżeń związanych z funkcjonowaniem ZIP należy również dodać kwestię sposobu, w jaki Fundusz prowadzi w ZIP konta dla małoletnich pacjentów i podmiotów, którym udostępnia dane dostępne do kont dzieci. Do Biura Rzecznika wpłynęła skarga ojca dwojga małoletnich świadczeniobiorców, któremu dyrektor jednego z oddziałów wojewódzkich Funduszu odmówił wydania danych dostępowych do kont dzieci w ZIP, wyłącznie z tej przyczyny, że zostały one zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego przez ich matkę.

W toku postępowania wyjaśniającego dyrektor jednego z wojewódzkich oddziałów Narodowego Funduszu Zdrowia wskazał, że podstawę prawną takiego działania stanowi przygotowana przez Centralę Funduszu „Instrukcja obsługi wnioskodawcy przy weryfikacji danych identyfikacyjnych podanych przez niego podczas składania wniosku o dostęp do systemu ZIP z danymi zawartymi w CWU”. Zgodnie z nimi, dane dostępne do konta ZIP małoletniego mogą być wydane jedynie osobie, która zgłosiła go do ubezpieczenia zdrowotnego. Jeżeli był to jeden z rodziców, to tylko on może uzyskać dane dostępne – drugiemu tego prawa się odmawia. Dyrektor poddał również

w wątpliwość samo uprawnienie rodziców małoletnich dzieci do uzyskania danych dostępowych do ZIP dla dzieci.

Tymczasem zgodnie z art. 98 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego to rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską **i jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka.** Stosowana przez Fundusz praktyka wprost prowadzi do naruszenia uprawnień rodziców jako przedstawicieli ustawowych dzieci w sytuacji, w której dziecko zostanie zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego przez innego członka rodziny niż rodzic, np. przez dziadka lub babcię. Rodzicom, którzy są przedstawicielami ustawowymi dzieci nie zostaną więc wydane dane dostępne do kont dzieci w ZIP pomimo, że to na rodzicach spoczywa prawny obowiązek i jednocześnie uprawnienie do reprezentacji dzieci.

Przyjęty sposób działania Funduszu w dostępie rodziców do kont dzieci w ZIP jest w opinii Rzecznika m.in. skutkiem sposobu prowadzenia konta dziecka w ZIP. Nie funkcjonuje ono bowiem jako indywidualne konto, ale jako „subkonto” powiązane z kontem osoby, która zgłosiła dziecko do ubezpieczenia zdrowotnego.

Warunki prowadzenia przez Fundusz konta dziecka w ZIP w ten sposób, iż nie stanowi ono indywidualnego konta (tak będzie w przypadku większości małoletnich), a jest powiązane technicznie z kontem osoby, która zgłosiła dziecko do ubezpieczenia zdrowotnego może powodować ograniczenia w wykonywaniu władzy rodzicielskiej i niezasadnie pozbawiać rodziców dostępu do informacji medycznych, w tym o udzielonych świadczeniach zdrowotnych, w stosunku do swoich dzieci.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), **zwracam się do Pana Ministra o ustosunkowanie się do powyższych problemów, a także rozważanie podjęcia działań w ramach posiadanych kompetencji nadzorczych nad Narodowym Funduszem Zdrowia, zmierzających do pełnego respektowania prawa wszystkich świadczeniobiorców do informacji, o których mowa w art. 192 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i praw przedstawicieli ustawowych**

małoletnich do pozyskiwania informacji na ich temat, udostępnianych na pośrednictwem Zintegrowanego Informatora Pacjenta.

Z prośbą

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich